

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
«Курсова підготовка військовослужбовців для участі в міжнародних операціях з
підтримання миру та безпеки»

здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії

Дужого Романа Володимировича

за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

(галузь знань 01 Освіта/Педагогіка)

Кафедра професійної освіти в сфері технологій та дизайну

Київського національного університету технологій та дизайну

Актуальність теми дослідження.

В умовах сучасних безпекових викликів та трансформації системи оборони України особливого значення набуває підготовка військовослужбовців до виконання завдань у багатонаціональному середовищі відповідно до міжнародних стандартів. Попри те, що в період повномасштабної війни основні зусилля держави спрямовані на захист суверенітету й територіальної цілісності, стратегічний курс України на інтеграцію до євроатлантичного безпекового простору та участь у міжнародних безпекових ініціативах зберігає свою актуальність.

Після завершення війни Україна матиме об'єктивну потребу у відновленні та подальшому розвитку системи підготовки військовослужбовців до участі в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки. Активна участь у таких операціях сприятиме зміцненню міжнародного авторитету держави, розвитку військового співробітництва з державами-партнерами та поглибленню інтеграції України до системи колективної безпеки.

Актуальність дисертаційного дослідження також зумовлена необхідністю врахування та використання унікального бойового досвіду, набутого Збройними Силами України під час відсічі збройної агресії. Військовослужбовці, які мають практичний досвід ведення бойових дій, потребуватимуть підготовки до виконання завдань в умовах міжнародних операцій, що передбачають реалізацію стабілізаційних, гуманітарних, консультативних та інших безпекових функцій. Водночас накопичений бойовий досвід має бути систематизований, узагальнений та інтегрований у зміст підготовки керівного складу національних контингентів і національного персоналу.

Отже, дисертаційне дослідження є актуальним, оскільки спрямоване на наукове обґрунтування та вдосконалення системи курсової підготовки військовослужбовців до участі в міжнародних операціях з підтримання миру та безпеки з урахуванням сучасних викликів, міжнародних стандартів та перспектив післявоєнного розвитку України.

Зв'язок теми дослідження з планами науково-дослідних робіт.

Дисертацію виконано відповідно до тематичного плану науково-дослідних робіт Київського національного університету технологій та дизайну: «Інноваційні технології та сучасні методи підготовки фахівців для професійної освіти» (державний реєстраційний номер 0120U102353 шифр 6-1/20). У межах зазначеної науково-дослідної роботи здобувачем здійснено теоретичне обґрунтування

та розроблено модель системи курсової підготовки військовослужбовців до участі в міжнародних операціях з підтримання миру та безпеки. Проведено аналіз і систематизацію вітчизняного та міжнародного досвіду підготовки військовослужбовців до участі в МОПМБ, визначено критерії, показники та рівні сформованості їх готовності до виконання завдань у міжнародному безпековому середовищі. У ході виконання дослідження здійснено апробацію основних положень дисертації, результати якої відображено у друкованих наукових працях. Перевірено ефективність запропонованої моделі системи курсової підготовки військовослужбовців до участі в МОПМБ та розроблено проєкт стандарту відповідної курсової підготовки.

Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів.

Особистий внесок здобувача полягав в участі (разом із керівником) у формулюванні мети дослідження; розробці планів та відповідних методик, реалізації всіх експериментальних досліджень; розробці експериментальних навчальних програм та відповідного навчально-методичного забезпечення; організації та проведенні тренінгу слухачів курсів за розробленими програмами; аналізі результатів експериментального навчання; розробці (в деяких випадках разом із керівником) анкет для анкетування; розробці навчально-методичних матеріалів; написанні тексту статей та підготовці ілюстрацій; участі в обговоренні та формулюванні висновків до наукових публікацій.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків, рекомендацій, які захищаються.

Дисертаційна робота Дужого Романа Володимировича є завершеним комплексним науковим дослідженням, виконаним на належному теоретичному, методологічному та методичному рівнях.

Достовірність отриманих результатів забезпечується опрацюванням значного масиву вітчизняних і зарубіжних наукових джерел, використанням комплексу взаємодоповнювальних методів дослідження, адекватних меті та завданням роботи, застосуванням валідованих методик збору й аналізу емпіричних даних, а також апробацією основних положень і результатів дослідження. Для проведення дослідження було розроблено авторський опитувальник, надійність якого підтверджено високими значеннями коефіцієнта внутрішньої узгодженості α Кронбаха.

У роботі враховано та узагальнено досвід підготовки військовослужбовців до участі в міжнародних операціях з підтримання миру та безпеки, а також наукові здобутки вітчизняних і зарубіжних учених. Отримані результати узгоджуються із сучасними науковими уявленнями щодо професійної підготовки військовослужбовців та не суперечать відомим теоретичним положенням і практичним даним.

Важливим підтвердженням достовірності результатів є їх апробація та впровадження в освітній процес закладів вищої освіти й систему професійної підготовки військовослужбовців за участю міжнародних партнерів.

Висновки та рекомендації, сформульовані в дисертації, є логічно послідовними, належним чином аргументованими та безпосередньо впливають із результатів проведеного дослідження.

Основні результати дослідження, ступінь їх наукової новизни та значущості.

Отримані в процесі дослідження наукові результати в сукупності дозволили розв'язати важливе науково-прикладне завдання: розроблено, теоретично обґрунтовано та експериментально підтверджено ефективність розробленої моделі системи професійної курсової підготовки військовослужбовців для участі в міжнародних операціях з підтримання миру та безпеки.

Основні положення, що визначають наукову новизну дисертаційної роботи полягають у наступному:

вперше:

- для системи курсової підготовки військовослужбовців для участі в МОПМБ розроблено та теоретично обґрунтовано структурно-функціональну модель підготовки, що інтегрує концептуально-цільовий, змістовий, процесуальний, організаційний, результативний та ресурсний компоненти;

- визначено та систематизовано чинники, які детермінують якість та результативність курсової підготовки до миротворчої діяльності;

- розроблено систему кількісних критеріїв та показників оцінювання рівня сформованості готовності військовослужбовців до участі в МОПМБ, що забезпечує можливість об'єктивної діагностики результатів підготовки;

- розроблено науково обґрунтовану класифікацію ресурсів і методів курсової підготовки, що є найбільш прийнятними для формування складових готовності.

Удосконалено методiku курсової підготовки військовослужбовців шляхом:

- розробки проєкту освітнього стандарту курсової підготовки для участі в МОПМБ;

- розробки таксономії результатів підготовки відповідно до структури професійної готовності та класифікації необхідних компетентностей;

- створення системи оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей на основі визначених критеріїв та рівнів;

- впровадження підходів до добору змісту, методів і ресурсів навчання з урахуванням пізнавальних стилів військовослужбовців;

- конкретизації змісту понять "курсowa підготовка", "професійні компетентності військовослужбовців", "готовність до участі в МОПМБ";

- уточнення класифікації інтерактивних методів навчання з урахуванням специфіки миротворчої діяльності.

Набули подальшого розвитку методи емпіричного та педагогічного дослідження в частині розробки опитувальників для визначення рівня сформованості готовності.

Практичне значення роботи

Практичне значення дисертаційного дослідження полягає у розробленні моделі системи курсової підготовки військовослужбовців для участі в МОПМБ, сумісної з міжнародними стандартами, що може бути застосована в освітньому процесі з моменту відновлення участі України в миротворчій діяльності. Система забезпечує ефективну організацію підготовки та покращення професійної готовності військовослужбовців.

Результати дослідження реалізовано через розроблення авторських навчальних програм, навчально-методичних і науково-методичних матеріалів,

діагностичного інструментарію та системи оцінювання компетентностей. Елементи розробленої моделі впроваджено в освітній процес закладів вищої освіти та міжнародної неурядової організації, а саме: Національної академії внутрішніх справ (акт № 74-оп від 25.03.2026); Центру з питань захисту цивільного населення в умовах конфлікту (акт № 2026/04/012 від 27.04.2026); Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного (акт № 318-14/2026НВ від 20.04.2026); Національного університету оборони України (акт № 150/1/77 від 06.05.2026).

Повнота викладення матеріалів дисертації в публікаціях та особистий внесок автора в них.

Основні положення і результати дисертаційного дослідження відображено у 9 наукових роботах, з них: 7 статей у наукових фахових виданнях України; 2 статті у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз Scopus та/або Web of Science Core Collection. Наукові публікації відповідають вимогам п. 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44).

Основний зміст дисертації викладено у роботах:

1. Ruban, D., Kravnyk, L., Ruban, H., Hrubel, M., **Duzhyi, R.**, & Babaryha, A. (2022). Development of technological principles of technical control of bus bodies during operation based on passive safety conditions. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*, 6(1(120)), 91–100. <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2022.268178> (Проіндексовано у SCOPUS).

2. **Дужий, Р.**, Деркач, Т. (2024). Результати підготовки військовослужбовців Збройних Сил України на курсах іноземних мов (англійська мова). *Освіта. Інноватика. Практика*, 3(12), 33–40. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i3-005> (Фахове видання категорії Б).

3. **Duzhyi, R. V.** & Derkach, T. M. (2024). Learning styles of the Armed Forces of Ukraine personnel undergoing English language courses. *Educational Technology Quarterly*, 2024(1), 97–119. <https://doi.org/10.55056/etq.659> (Фахове видання категорії Б).

4. Semenenko, O., Hodz, S., **Duzhyi, R.**, Stupnytskyi, I., & Koverga, V. (2024). Mechanisms for ensuring energy security in the system of international relations considering economic sanctions and political conflicts. *Economics of Development*, 23(4), 72–81. <https://doi.org/10.57111/econ/4.2024.72> (Проіндексовано у SCOPUS).

5. **Дужий, Р. В.**, Деркач, Т. М. (2025). Компетентності військовослужбовців, які проходять курсову підготовку для участі в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки. *Наукові інновації та передові технології*, 1(41), 796–809. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-1\(41\)-796-809](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-1(41)-796-809) (Фахове видання категорії Б).

6. **Дужий, Р. В.**, Деркач, Т. М. (2025). Сучасні виклики професійної освіти України. *Наукові інновації та передові технології*, 3(43), 1045–1058. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-3\(43\)-1045-1058](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-3(43)-1045-1058) (Фахове видання категорії Б).

7. **Дужий, Р. В.,** Деркач, Т. М. (2025). Готовність військовослужбовців до участі в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки. *Освіта. Інноватика. Практика*, 8(13), 33–40. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol13i8-005> (Фахове видання категорії Б).

8. **Дужий, Р. В.,** Деркач, Т. М. (2025). Модель системи курсової підготовки військовослужбовців Збройних Сил України для участі в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки. *Наукові записки Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія педагогічні науки, Випуск CLXIV*, 164(1), 63–73. <https://doi.org/10.31392/NZ-udu-164.2025.08> (Фахове видання категорії Б).

9. **Дужий, Р. В.,** Деркач, Т. М. (2025). Опанування військовослужбовцями компетентностей у процесі курсової підготовки для участі в міжнародних операціях з підтримки миру та безпеки. *Неперервна професійна освіта: теорія та практика*, 85(4), 53–68. <https://doi.org/10.28925/2412-0774.2025.4.4> (Фахове видання категорії Б).

У семи публікаціях, що відображають основні результати у фахових журналах за спеціальністю 015, співавторів було лише двоє – дисертант та його науковий керівник. Відповідно до цього, на дисертанта прийшлася основна частина виконаних досліджень, а саме: 1) у статті “Результати підготовки військовослужбовців Збройних Сил України на курсах іноземних мов (англійська мова)” – формулювання мети дослідження, планування та проведення експерименту, представлення результатів, підбір та оформлення літературних посилань; 2) у статті “Learning styles of the Armed Forces of Ukraine personnel undergoing English language courses” – участь у формулюванні мети дослідження та написанні тексту манускрипту, проведення опитування, представлення даних та їх обробка, формулювання висновків; 3) у статті “Компетентності військовослужбовців, які проходять курсову підготовку для участі в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки” – розробка моделі професійної курсової підготовки військовослужбовців для участі в МОПМБ, написання та оформлення статті; 4) у статті “Сучасні виклики професійної освіти України” – аналіз сучасного стану курсової військової підготовки, результати розробки моделі підготовки та опис результатів, підбір та оформлення посилань, написання та оформлення статті; 5) у статті “Готовність військовослужбовців до участі в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки” - визначено фактори, що впливають на рівень готовності, сформульовано та деталізовано складові та структуру готовності, структуровано загальні та особливі вимоги до умінь випускників курсів підготовки різних напрямів, написання та оформлення статті; 6) у статті “Модель системи курсової підготовки військовослужбовців Збройних Сил України для участі в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки” - формулювання та опис розробленої моделі курсової підготовки військовослужбовців; написання та оформлення статті; 7) у статті “Опанування військовослужбовцями компетентностей у процесі курсової підготовки для участі в міжнародних операціях з підтримки миру та безпеки” - опрацювання отриманих експериментальних результатів щодо оцінки рівня опанування базовими компетентностями, побудова ілюстрацій до статті, написання тексту та

формулювання висновків, підготовка манускрипту.

2 статті, проіндексовані у наукометричній базі SCOPUS, були присвячені різним аспектам розвитку військово-технічної складової курсової підготовки та мали декілька співавторів. Внесок дисертанта полягав: 1) у статті “Development of technological principles of technical control of bus bodies during operation based on passive safety conditions” - в участі у постановці задачі дослідження, розробці методики дослідження та формулюванні висновків; 2) у статті “Mechanisms for ensuring energy security in the system of international relations considering economic sanctions and political conflicts” з наукометричної бази SCOPUS – в участі в обґрунтуванні мети дослідження та вступу, у написанні манускрипту та формулюванні висновків.

Апробація результатів дослідження.

Теоретичні, методичні та практичні положення дисертаційної роботи доповідалися на 6 міжнародних, 3 всеукраїнських науково-практичних конференціях та семінарах.

Основні положення роботи викладено та обговорено на науково-практичних конференціях різного рівня: Науково-практичному семінарі “Розвиток механізмів реалізації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС у військовій сфері” (Київ, 2022); III Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції “Russia-Ukraine War: Consequences for the World” (Dnipro, 2023); VII та VIII Міжнародних науково-практичних конференціях KyivTex&Fashion (Київ, 2023, 2024); V Всеукраїнській конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених “Інноватика в освіті, науці та бізнесі: виклики та можливості” (Київ, 2024); XIII Міжнародній науково-практичній конференції “Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи” (Хмельницький, 2025); VII Всеукраїнській науково-методичній конференції “Актуальні проблеми іншомовної підготовки фахівців у сфері національної безпеки” (Київ, 2025); Міжнародному науково-практичному семінарі “Проблематика, тенденції і перспективи розвитку воєнної науки та освіти в умовах сучасних глобальних викликів та конфліктів” (Київ, 2025); VI Міжнародній науково-практичній конференції “Українське військо: сучасність та історична ретроспектива” (Київ, 2025).

Оцінка мови та стилю дисертації.

Дисертацію написано державною мовою в науковому стилі. Робота має чітку структуру, відзначається логічністю викладу та послідовністю розкриття основних положень дослідження.

Зміст та оформлення рукопису відповідають вимогам, встановленим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», а також вимогам чинного «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Загальний висновок:

Вважати, що дисертаційна робота Дужого Романа Володимировича «Курсова підготовка військовослужбовців для участі в міжнародних операціях з підтримання

миру та безпеки», яка подана на здобуття ступеня доктора філософії, за актуальністю, ступенем новизни, науковим рівнем та практичною цінністю, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам п. 5-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», та відповідає напряду освітньо-наукової програми Київського національного університету технологій та дизайну за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Рекомендувати дисертаційну Дужого Романа Володимировича «Курсова підготовка військовослужбовців для участі в міжнародних операціях з підтримання миру та безпеки» подану на здобуття ступеня доктора філософії до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Завідувач кафедри
професійної освіти в сфері
технологій та дизайну
д.пед.н., професор

Алла СЕМЕНОВА

